

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

LXXVIII. An civile aliquod jus sit tnaturale seu?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

An civile aliquod jus sit naturale seu φυσικόν ?

Affirmatur cum Aristotele & Platone.

ARISTOTELES 5. Ethicorum cap. 10.
 Juris civilis facit species duas: Unum φυσικόν, seu πρώτον, cujus dictatrix est natura: alterum νομικόν, quod κατὰ συνθήκην seu ex legū voluntate & hominum pacto justum est potius, quàm ex naturæ dictatione: Quoddam esse naturale hinc claret, quod jus descendit à justitia: seu quod doctrina juris à justitia ducitur (teste Ulpiano: Nam is nomen juris pro re nomine significata accipit μετανομικῶς) hoc est, velut rivus uberrimus defluit à fonte justitiæ, cujus normam & ἀποδείξιαν in omnibus præceptis & definitionibus sequitur, & ad hanc omnes hominum actiones, dicta & facta exigit & conformat, ac theses justitiæ æquitatisque universales ad hypotheses civilis vitæ rectæ interpretatione accommodat & inflectit. Hoc jus ut plurimum non mutatur. Quoddam verò esse non physicum, sed humanum, legale seu νομικόν, quod omnes actiones particulares sui ambitu complectitur, ex eo patet, quod olim piraticam exercere non erat ignominiosum, ut postea fuit: quod apud Lacedæmonios furari nō dabatur vitio: quod Sybaritis luxuria & incontinentia princeps bonum erat. His adda, quod multa, quæ justa

Bb

& honesta.

& honesta dicuntur, varietatem subeunt ex formis magistratus diversis. Multa enim licet facere in Optimatum gubernatione, seu Aristocratia, quæ non fas est facere in regno aut Democratia, id est, populari imperio. Quid? quòd procerum, locorum & temporum diversitate honestum & justum sæpe mutatur. Hoc ergo tale est non simpliciter, sed *quoad*, id est, ex decreto hominem. Sed contra jus naturale talis affertur Syllogismus. Quod naturale est, prorsus est immutabile, ut ignis non potest non urere: quia naturale agens est. At jura quotidie mutantur, & quidam populi sunt *ἀνθρωπογενή*, quidam non. Ergo jura non sunt naturalia. Respon. Prop. est falsa. Quædam enim naturalia sunt simpliciter immutabilia & necessaria, ut anni vices, perpetui siderum cursus: quædam verò sunt aliqua ex parte & quodammodo necessaria, ut sublunaria, quæ aliquando mutantur: quod ostendunt pluviz, nives, monstra. Deinde resp. ad assamtionem. Sant gradus juris naturalis. Nam præcepta juris naturæ de discrimine honestorum & turpium sunt immutabilia: nunquam enim turpe fit honestum, aut contrà. Atque hæc sunt summa juris præcepta. Alia sunt inferiora, quæ mutari possunt: ut est præceptum de communiõne rerum. Hæc enim in hac depravata natura servari non possunt.

Objec.

Resp.

Jus naturale ita est immutabile, ut inter notitias naturales quidam sint, in quibus inferiores cedunt superioribus.

test. Huc pertinet etiam servitus, bellum & similia, quæ usu ex gente introducta sunt. Porro quemadmodum dextera manus naturâ valentior est sinistra in plerisq; hominibus reperiuntur enim qui sinistra perinde ac dextra utuntur: Sic etiam naturale justum illud est, quod apud eas nationes, quæ ex ratione vivunt, ut loquitur Theoph. quæ politioem vitæ rationem sequuntur, neq; barbaræ sunt & feris similes, pro jure habetur, quodq; omnes sanioris mentis homines communi rationis ductu sequuntur. Quamvis autem nihil veter, hoc ipsum quoque jus ex varietate circumstantiarum variari, ut plurimum tamen justum erit. Magis autem mutabile & varium est νομικόν seu legitimum jus (ut mensuræ frugum valde variant) propter hominum imperitiam & humani mentis cæcitatem. Id quod inde perspicitur, quod non est apud omnes eadem respublica: Hæc ubi est optima & naturæ consentanea, ibi necesse est, ut jura quædam sint naturalia: quædam νομικὰ seu positi-
va, ut vocant, id est, constituta. Sed inquis:

Objec.

An jus civile Romanū congruat cū jure naturæ.

Resp.

Nallum jus, quod à jure naturali discrepat, est approbandum. Jus civile νομικόν discrepat alicubi à jure naturali: non per omnia servit & consentit ei. Ergo non est approbandum. Respond. ad minorem. Jus civile non discrepat simpliciter à jure naturæ, sed quod jus

Bb 2

naturæ

naturæ dictrigenere, id jus civile quasi per species explicat, & ad varios vitæ humanæ casus & factorum themata accommodat, vel detrahendo aliquid juri naturæ, vel adimendo, ut utilitas salusq; publica postulat: ut Jus naturæ jubet depositum reddere. Huic generali præcepto primam detrahit jus civile, quia non semper concedit reddi depositum: ut cum furiosus gladium depositum reposcit, jus civile Romanum non concedit reddi propter bonum publicum. Deinde addit interpretationem hujus generalis præcepti juris naturalis per circumstantias, scilicet quando & ubi depositum reddere conveniat. Tale & hoc est: Nihil est justum, quod juri naturæ est contrarium. Servitates sunt juri naturæ contrariæ: libertas enim est juris naturæ. Ergo servitates non sunt justæ. Respon. ad majorem propositionem per distinctionem. Ea justæ non sunt, quæ τὸ καλῶν & notitia naturalibus seu præceptis de discrimine honestorum & turpium adversantur, non illa quæ propter τὸ συμφέρον, id est, bonum utile salva honestate contra naturalem constitutionem in hoc corrupto hominum statu vigent. Cùm igitur servitates propter bonum utile, & ut Justin. loquitur, propter necessitates humanas rationatione introductæ sint, non prorsus injustæ censeri debent. Sed notitia practica discriminis

Vid. Cic.,
offic.

Object.

Solut.

Moralia æterna sunt seu perpetua: Utilia sunt mutabilia.
Object.

minis honesto
ro videtur
(Roman
nos: Laced
intervenien
que cum 7
pocum e me
suzena ad
infantes, f
que aspe
notitia ill
perpetua
fco secu
Manit
storum
pitudini
marito,
traria leg
cium ra
naturam
practica
les: Q
in aliq
contra
demon
miseru
re neq

minis honesti & turpis non esse naturalis, ex eo videri possit alicui, quod sæpè mutata est. (Romani enim admiserunt ludos gladiatorios: Lacedæmonii permiserunt adulteria interveniente pacto cum marito: quod pugnatum cum 7. præcept. Decalogi: Mancipia per jocum è medio tollebant: quæ crudelitas seu laniena adversatur 6. præcepto: exponebant infantes, si qui deformes essent aut debiles, quæ ἀσχημία etiam magna ἀνομία est.) Vel si notitia illa naturalis est, mutabilis est, nec perpetua dici potest. Respon. Est fallacia à dicto secundum quid, ad dictum simpliciter. Mansit enim in intellectu discrimen honestorum & turpium, dictitans pactiones turpitudinis cum alterius conjugè, consentiente marito, adulteria, homicidia, & furta esse contraria legi naturæ: Sed voluntas contra iudicium mentis eligit ea, quæ suaviter afficiunt naturam corruptam. Nego igitur, notitias practicas esse mutatas, vel etiam non naturales: Quia tantum assensus & executio earum in aliquibus hominibus non sequitur propter contrarias cupiditates: & legislatores Lacedæmoniorum contra iudicium mentis permiserunt quædam flagitia, quæ prorsus tollere nequiverunt.

Solutio.